

אברהם אבינו - האטום היהודי

מראשית ההיסטוריה ועד ימינו

מהווה העם היהודי מיעוט בין האומות.

כיצד יכול המיעוט לשרוד, וכמה הוא כבר יכול להשפיע?

חוברת למרצה

תובנות לחיים

טעימה מתורתו של הרבי

פרשת לך-לך

THE
SHLUCHIM
OFFICE

לזכות הרב יוסף וזוגתו מרת יעל ומשפחתם שיחיו מיכאלשויילי

לתרומות והקדשות צרו קשר: JEWISHINSIGHTS@SHLUCHIM.ORG
להורדת מערכי שיעור נוספים בקרו באתר: WWW.JEWISHINSIGHTS.ORG

עימוד | מוסי וולוסוב
אתר אינטרנט | יובל כץ וישראל יסוצקי
אדמיניסטרציה | לוי שמטוב

ועדה מייעצת
הרב אשר דערן - קייפ-טאון, דרום אפריקה
הרב מנדי גרליצקי - תל אביב, ישראל
הרב לוי גרינברג - אלפטון, טקסס
הרב דוד גולדברג - סאו פאולו, ברזיל
הרב לוי שייקביץ - כפר חב"ד, ישראל
הרב מנדי גרינברג - טווינסבורג, אוהיו
הרב שמואל פרידמן - ב. בלנקה, ארגנטינה
הרב יוסף יצחק בלוי - כינרת, ישראל
הרב חיים דרוקמן - לוצרן, שווייץ

ספרדית
תרגום ועריכה | הרב רפי טוויל

צרפתית
תרגום ועריכה | הרב יאיר אלבז
הגהה | ש. אלבז
עימוד | לוי אלבז

פורטוגזית
תרגום | מר יצחק דיין
עריכה | הרב ישע' דיין
עימוד | מייק קטן

רוסית
תרגום ועריכה | הרב אלכסנדר גרישין
עימוד | ת. וולף

משרד השלוחים
י"ר | הרב גדליה שמטוב
כיתוח | הרב מנדי שמטוב

עורכים
הרב אברהם גרינברג
הרב זושא גרינברג
משתתף בעריכה | הרב שלום בער חזן

עברית
עריכה לשונית | הרב לוי שייקביץ
הגהה | הרב מנחם וילהלם

אנגלית
תרגום ועריכה | הרב מענדל סופער
הגהה | הרב מענדל לברטוב

נסד בימי השבעה לזכרון ולע"נ הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד הולצברג
שלוחי הרבי במומבאי, הודו

© Published and Copyright 2024 by
Shluchim Office International

תוכן השיעור

א. האם המיעוט יכול לשרוד?.....5

אברהם אבינו מכונה 'אברם העברי'. מסביר המדרש שזה מסמל על כך שהוא היה אדם שעמד מעבר אחד, מול כל העולם שעומד בעבר השני (מקור 1). אופי זה, התבטא באמונתו בה אחד, מול העולם כולו שעבד לפסלים, בנדודיו בין אומות מושחתות כשהוא נשאר תם וישר (מקור 2), וכן בהתערבותו במלחמת עולם כדי להציל מהשבי את אחיינו - לוט, כשאף אחד אחר לא נוקף אצבע (מקור 3).

אך לאחרי ככלות הכל, אברהם היה מיעוט קטן מאד. ואכן, בבר המצוה של יצחק, לעג עוג מלך הבשן לדרכו של אברהם, ואמר שבאצבע אחת הוא מרסק את אברהם ויצחק ומחסל את דרכם הרוחנית. (מקור 4).

שואל הרבי: מאחר והעם היהודי הוא מיעוט זעיר יחסית לאומות העולם, כיצד ניתן לדרוש ממיעוט לעמוד על עקרונותיו מול הרוב המוחלט? וגם באם הוא יישאר נאמן, כיצד הוא יצליח להשפיע על אומות העולם שהם הרוב המוחץ?

שאלה זו משתקפת גם בחייו של כל יהודי: רוב הזמן בחייו של היהודי מוקדש לנושאים גשמיים ורק מיעוט מהזמן לדברים רוחניים. אם כן, עד כמה השפעה יש לזמן המועט שהאדם מקדיש לרוחניות, יחסית לרוב הזמן שמוקדש לגשמיות?

ב. גודלו של האטום.....9

מסביר הרבי, שאת ההסבר לכך אפשר ללמוד מגילוי האטום. באם עד אז חשבו שהאיכות תלויה בכמות, ובשביל לגרום לאפקט איכותי, צריך כמות גדולה, בא האטום והוכיח שהאיכות אינה תלויה כלל בכמות, אלא בכך שיביאו לידי ביטוי את האיכות המצויה בחומר. ואדרבה, הדרך לגלות את האיכות הנמצאת בחומר, היא דווקא כשמבקעים אותו לחלקים קטנים יותר.

הלקח בעבודת השם: אל לנו להירתע מהעובדה שהעם היהודי הוא מיעוט, ומכך שרק מעט מהזמן שלנו מוקדש לרוחניות, משום שהאיכות היא שקובעת. עלינו להביא לידי גילוי את הכוחות הנעלמים שטמונים בנו, ואת זה פועלים על ידי מסירות נפש, ואז בא לידי ביטוי הכוח האדיר שקיים ביהודי, למרות חלקו הקטן באוכלוסיית העולם.

האדם שהמחיש זאת יותר מכולם, היה אברהם אבינו. למרות שהיה מיעוט זעיר מול עולם שלם שלעג לו, הרי שבכוח אמונתו ומסירות נפשו, הוא כבש את העולם כולו ונחל הצלחה אדירה בהנחלת האמונה בה אחד לאנושות.

בשיעור שלפנינו נלמד האם היחס המקובל של כמות המביאה לאיכות, רלוונטי גם כיום?
והאם בכוחה של קבוצה קטנה להשפיע על עולם שלם?

השיעור לפרשת לך-לך

משיחת חג הפורים תשי"א, הנחה בלתי מוגה

תורת מנחם כרך ב', עמוד 313

[לשמיעת השיחה:](#)

א. האם המיעוט יכול לשרוד?

אברהם העברי

פרשת לך-לך מוקדשת כולה לאברהם אבינו. באחד האירועים עליהם מסופר בפרשתנו, קוראת לו התורה "אברם העברי":

מקור 1 ספר בראשית, פרק י"ד, פסוק י"ג

וַיָּבֹא הַפְּלִיט וַיֵּגַד לְאַבְרָם הָעִבְרִי.

לתלמיד
עמ' 3

מסביר המדרש את משמעות המילה "עברי":

בראשית ובה, פרק מ"ב, פרשה ח'

וַיֵּגַד לְאַבְרָם הָעִבְרִי: רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ מַעֲבָר אֶחָד וְהוּא מַעֲבָר אֶחָד.

הגדרה זו מתאימה מאד לאברהם אבינו, משום שהיא מגדירה את חייו מראשיתם ועד סופם.

אמונה בה' אחד

זה התחיל עוד בראשית חייו, כאשר נולד לקהילה בה כולם עבדו אלילים, ומשפחתו – אביו ואחיו – אף היו יצרני פסלים. אולם אברהם עצמו, לאחר כמה שנים של מחשבה וחיפוש אחר האמת, מצא את עצמו עומד בעבר השני – מול כולם.

כולם עובדי אלילים, ואילו הוא – מנסה לשכנע את כל מי שמוכן רק לשמוע באפסותם של האלילים, ובקיומו של א-ל אחד. שחייה זו נגד הזרם, והחוזק לעמוד בעבר אחד מול העולם כולו – מובילות אותו להיות נידון להשלכה אל כבשן האש, אך הקב"ה מצילו משם באורח נס.

לך-לך מארצך

מקור 2 ספר בראשית, פרק י"ב, פסוק א'

וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לֵךְ מֵאֶרֶץ כְּנָעַן וּמְמוֹלְדָתָהּ וּמִבְּיַת אֲבִיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָרָאךָ.

לתלמיד
עמ' 3

צעד נוסף היה בציווי האלוקי לעזוב את הארץ בה גדל, ללכת לארץ חדשה ובה להקים את ביתו. שוב הוא פוגש באנשים בעלי ערכים משונים: בפרעה ובאבימלך שחוטפים את אשתו בכוח הזרוע; ובסדומיים שיוצרים קהילה בה ערכי הצדקה לא קיימים, ועניים אינם מורשים להיכנס לעירם.

אך הוא ממשיך באורח חייו הצנוע והמוסרי, מארח כל עובר ושב, ומלמד את אומות העולם מוסר ואמונה בה'.

פדיון שבויים

מקור 3 פרק י"ז, פסוקים י"ב-ט"ז

לתלמיד
עמ' 3

וַיִּקְחוּ אֶת לוֹט וְאֶת רָכְשׁוֹ בֶּן אָחִי אַבְרָם וַיִּלְכּוּ וְהוּא יֹשֵׁב בְּסֹדֶם. וַיָּבֹא הַפְּלִיט וַיֵּגֵד לְאַבְרָם הָעֶבְרִי וְהוּא שָׁכֵן בְּאַלְנֵי מִמְרָא הָאֲמֹרִי אָחִי אֲשָׁפֵל וְאָחִי עֲנָר וְהֵם בְּעָלֵי בְרִית אַבְרָם.

וַיִּשְׁמַע אַבְרָם כִּי נִשְׁפָּה אָחִיו וַיֵּרָק אֶת חֲנִיכָיו לְיַדֵּי בֵיתוֹ שְׁמֹנֶה עָשָׂר וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַיִּרְדֹּף עַד דָּן. וַיַּחְלֶק עֲלֵיהֶם לָלֶחֶם הוּא וְעַבְדָּיו וַיִּכְּסוּ וַיִּרְדֹּפֻם עַד חֹזֶכָה אֲשֶׁר מִשְׁמָאל לְדַמְשֶׁק. וַיָּשָׁב אֶת כָּל הָרָכָשׁ וְגַם אֶת לוֹט אָחִיו וְרָכְשׁוֹ הָשִׁיב וְגַם אֶת הַנָּשִׁים וְאֶת הָעָם.

במזרח התיכון מתרחשת מלחמת עולם. מלכי האזור נלחמים זה בזה. ובתוך כל המהומה ושפיכות הדמים, לוט, אחיינו של אברהם, נלקח בשבי יחד עם בני משפחתו. השמועה מגיעה לאוזני הדוד אברהם, והוא לבדו, ללא כל תמיכה מבעלי ברית, לוקח את עבדיו ויוצא למלחמה, כדי לפדות את אחיינו מהשבי. גם כאן, מוצא אברהם את עצמו נלחם לבד למען הצדק והיושר. אך הוא לא נרתע.

מה יישאר מהמיעוט?

בסיומו של הסיפור, לאחר כל המלחמות, המסירות, העקשנות והדבקות בה' – אברהם אבינו מוצא את עצמו עם בן אחד. הוא ובנו, המאמינים בה' אחד בלתי נראה – מול מיליונים רבים של עובדי אלילים.

ייתכן שמתגנבת בנו המחשבה: לשם מה? מה התכלית? הרי בסופו של דבר הרוב ינצח. המספרים לא משקרים. מה יישאר משני אנשים מול מאות מיליונים?

ואכן, כך בדיוק טען עוג מלך הבשן בחגיגת בר המצווה של יצחק:

מקור 4 בראשית רבה, פרק נ"ג, פיסקה י"ד (בתרגום לעברית פשוטה על ידי המערכת ועל אחריותה)

לתלמיד
עמ' 3

אָמְרוּ לְעוֹג: "הֲאֵם לֹא הָיִיתָ אוֹמֵר, שְׂאֲבָרְהֶם דּוֹמָה לְפָרְדָּה עֶקְרָה שְׂאִינָה מוֹלִידָה?" אָמַר לָהֶם: "מַהִי מִתְּנָתוֹ? עֲלוּכָה הִיא, הֲלֹא כֵן? אִם אֲשִׁים אֶת אֶצְבָּעִי עַל יִצְחָק – אֲרִסֶּק אוֹתוֹ!". אָמַר לוֹ הַקֵּב"ה: "מִדּוּעַ אַתָּה מוֹלְזֵל בְּמִתְנָתוֹ? תִּיָּד שְׂאִתָּה רוֹאָה אֶלֶף אֱלֹפִים וְרִיבֵי רִבּוֹת יוֹצְאִים מִבְּנֵי בְנֵי, וְאֵין סוּפֶה לְפָל אֶלָּא בְּיָדוֹ, שְׂנֹאֲמַר: 'וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אֶל תִּירָא אוֹתוֹ כִּי בְּיָדְךָ נִתְּתִי וְגוֹ'".

המדרש מספר שבמהלך מסיבת בר המצווה של יצחק, זלזלו השרים בעוג ואמרו לו, "אמרת שאברהם עקר ואינו מוליד, והנה יצחק לפנינו".

ענה להם עוג בזלזול, "הרי אני מוחץ אותו באצבע אחת!". במילים אחרות 'אברהם ובנו הם מיעוט שבמיעוט. במה נחשבים הם לגבי המיליונים שהולכים בדרכי?!".

אמר לו הקב"ה: "אתה עוד תראה שזרעו של יצחק יגדל ויתפתח, עד שמשה, מבני בניו של יצחק, יקום ויהרוג אותו!".

הנבואה התממשה סמוך לכניסת ישראל לארץ ישראל, כאשר עוג ניסה לעכבם, ומשה קפץ לגובה והרגו.

בשיחה בשנת תשי"א (1951), העלה הרבי את ה'טענה' הזו, ותירץ אותה בהוכחה יוצאת דופן מהתפתחות המדע:

<< הרבי

אחת הטענות נגד הנהגת בני ישראל על פי התורה, היא, העובדה ש"אתם המעט מכל העמים"¹, ושני פרטים בזה: א) כיצד יכולים לדרוש מהמיעוט לעמוד על עמדו נגד הרוב? ב) גם כאשר המיעוט יעמוד על עמדו נגד הרוב, דיים שיפקיעו את עצמם, וכיון שכן, מהי התועלת בעמידה נגד הרוב, כאשר סוף סוף יישארו מיעוט בלבד?

לתלמיד
עמ' 4

ראשית, כיצד אפשר לתבוע ממיעוט לעמוד מול עולם שלם? זו הרי משימה קשה ביותר. שנית, גם אם הוא יעמוד חזק ולא יזוז, מהי התועלת בכך? הרי זה לא ישפיע על אף אחד. הם תמיד יישארו מיעוט.

מספר היהודים לגבי הגויים

ובפרטיות יותר:

לתלמיד
עמ' 4

המיעוט של בני ישראל הוא לכל לראש ביחס לכל העמים - "אתם המעט מכל העמים". ובפרט על פי הידוע² שהסדר אצל בני ישראל הוא שאינם מחפשים אחר גרים, ולא איכפת להם שלא יתווספו גרים, ויישארו "המעט מכל העמים".

[ומה שהובא בגמרא³ "לא הגלה הקב"ה את ישראל לבין האומות אלא כדי שיתווספו עליהם גרים"]?

כאן הרבי מתייחס לשאלה מעניינת שעלולה לעלות: מדוע אומרים שהיהדות אינה מחפשת גרים, הלוא הגמרא עצמה אומרת שהסיבה לגלות בין אומות העולם, היא כדי שיתווספו עליהם גרים. נמצאנו למדים, כי אנו דווקא כן רוצים גרים, ורק בגלל זה אנו בגלות כל כך הרבה שנים!

מבואר בחסידות⁴ שאי אפשר לפרש שהכוונה היא לגרים כפשוטו, שהרי מספר הגרים שהתווספו אצל בני ישראל אינו לפי ערך מספר בני ישראל שגלו לבין האומות.

לתלמיד
עמ' 4

בחסידות מובא על כך משל: אדם זורע קילו גרעיני חיטה, בשביל להוציא ממנו מידה גדולה הרבה יותר של חיטים. אם כן, אפוא, מיליוני היהודים שהיו בגלות היו צריכים להביא איתם מאות מיליוני גרים. אולם רואים אנו שאין זה כך.

אלא הכוונה היא לקיום התורה והמצוות בדברים הגשמיים שבעולם, שעל ידי זה עושים מהגשמות רוחניות⁵, שזהו ענין של גירות, שלוקחים דבר גשמי שמצד עצמו אינו שייך ליהודים ויהדות (כמאמר רז"ל⁶ שיעקב ועשיו התחלקו ביניהם, עשיו לקח עולם הזה - גשמיות, ויעקב לקח עולם הבא - רוחניות), ועושים ממנו ענין של יהדות].

לתלמיד
עמ' 4

תפקידנו 'לגייר ניצוצות', לא אנשים. לזה התכוונה הגמרא באומרה שמטרת ירידת ישראל לגלות היא כדי שיתווספו עליהם גרים - שיתווספו ניצוצות.

ס"ג (ס"ע תקלו ואילך). וש"נ. סה"מ תרכ"ח ע' קנז ואילך.
5. ולא רק בקו התורה ובקו העבודה, אלא גם בקו דגמילות חסדים, שלוקחים דבר גשמי ועושים בו טובה ליהודי לא רק ברוחניות אלא גם בגשמיות, או אפילו בגשמיות בלבד - ה"ז נעשה ענין רוחני.
6. יל"ש תולדות רמז קיא. וראה שיחת ש"פ ויקהל ס"ח (לעיל ע' 271).

1. ואתחנן ז, ד.
2. ראה יבמות מז, א-ב. רמב"ם הל' איסורי ביאה פ"ג ה"ד. רפ"ד. טוש"ע י"ד סרס"ח ס"ב.
3. פסחים פז, ב.
4. ראה תו"ח חיי שרה קכא, סע"ב ואילך. ספר הלקוטים (דא"ח להצ"צ) ערך גר

הזמן המוקדש לרוחניות מול הזמן שמוקדש לצרכים גשמיים

יתירה מזו: בנוגע לכל אחד מישראל גופא - הזמן שמוקדש לעניינים רוחניים הוא מיעוט לגבי הזמן שמוקדש על העניינים הגשמיים.

לתלמיד
עמ' 4

בנוגע לאבות אמרו חז"ל⁷ "האבות הן הן המרכבה", ומבואר בתניא⁸ ש"כל אבריהם כולם ("הם וכל אשר להם") היו קדושים ומובדלים מענייני עולם הזה ולא נעשו מרכבה רק לרצון העליון לבדו כל ימיהם" ("כל ימיהם לעולם לא הפסיקו אפילו שעה אחת"¹⁰), ובספר חסידות בכתב יד¹¹ מוסיף: "אפילו בשינתם", כלומר, שיהודי יכול להעמיד את עצמו במעמד ומצב כזה שאפילו בעת השינה, שמסתלק עיקר החיות ונשאת רק "מידה קטנה של חיים"¹², יהיה מרכבה לאלוקות, כך, שכל מציאותו וכל ענייניו הם רוחניות וקדושה. אבל, אצל אנשים כערכנו, המציאות בפועל ממש היא שלא נמצאים במעמד ומצב נעלה כזה, ולא עוד אלא שהעניינים הרוחניים הם "מעט" לגבי העניינים הגשמיים.

אכן, ישנם אנשים ברמתם הרוחנית של האבות, שכל חלק בסדר יומם הוא בבחינת "מרכבה" לה'. הם מקיימים אורח חיים רוחני – לא רק כשהם לומדים תורה ומקיימים מצוות, אלא – גם בעת האכילה, העסק, ואפילו השינה. אנשים אלו מקדישים את רוב חייהם לרוחניות. אך אנשים רגילים שלא נמצאים במצב הזה, הרי רוב יומם מוקדש לשינה, אכילה, משא ומתן, ורק חלק קטן על רוחניות – לימוד תורה וקיום מצוות.

ובפרט בימינו אלה, בזמן הגלות, חושך כפול ומכופל בגשמיות, שמורה על החושך כפול ומכופל ברוחניות, הרי בוודאי שבזמן ומצב כזה - חושך כפול ומכופל של זמן הגלות - העניינים הרוחניים הם "מעט" לגבי העניינים הגשמיים.

לתלמיד
עמ' 5

במילא נשאלת השאלה: כיון ש"אתם המעט מכל העמים", ולא רק מכל העמים, אלא גם אצל כללות עם ישראל ואצל כל אחד מישראל גופא העניינים הרוחניים הם מעט לגבי העניינים הגשמיים - מהי התועלת בכללות ה"מלחמה" על קיום התורה והמצוות בהידור, בה בשעה שסוף כל סוף נשארים רק מיעוט לגבי הרוב?

בכל רובד רואים אנו שהרוחני מועט ביותר. יש פחות יהודים מאשר גוים, וביהודי עצמו, הזמן המוקדש לרוחניות הוא פחות מהזמן המוקדש לגשמיות. אם כן, מה יוצא לנו מזה? הרוחני והטוב תמיד יישארו בעמדת מיעוט וללא השפעה!

7. ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו. זח"ג רנז, ב.

8. פכ"ג (כח, ב).

9. שם פל"ט (נג, א).

10. שם רפל"ד.

11. נדפס במאמרי אדה"ז הקצרים ע' תקמ. וש"נ.

12. ראהו זח"א פג, א.

ב. גודלו של האטום

<< הרבי

האיכות גוברת

לתלמיד
עמ' 6

והתירוץ על זה - מחידוש שנתגלה לאחרונה בחכמות חיצוניות בנוגע ל"אטום"¹³:

בעבר היתה הדעה הרווחת ש"כמות" היא מוגבלת, וה"איכות" היא בהתאם להגבלת ה"כמות", ובמילא, כדי לפעול דבר גדול ביותר, יש צורך בריבוי גדול של כמות.

אבל בתקופה האחרונה נתגלה בחכמות חיצוניות שלא הכמות היא הקובעת, ואין צורך בריבוי כמות, אלא העיקר הוא לגלות את כל האיכות שנמצאת בכמות, לגלות את הכוחות הנעלמים שבכמות שיבואו מן העולם וההסתרה אל הגילוי, ואז מספיקה גם כמות קטנה ביותר בשביל לפעול ענינים גדולים.

התגלית שנתגלתה בחכמות חיצוניות, היא, שעל ידי חלוקת ה"אטום" לחלקים קטנים ביותר, יכולים להפיק כוח ואנרגיה בשביל לפעול כמה וכמה ענינים שבעבר היו סבורים שבשביל זה יש צורך בכמות גדולה ביותר של חומר וגשם.

כלומר, לא הכמות היא הקובעת, כי אם, ניצול כל האיכות שיש אפילו בכמות קטנה ביותר, ולא עוד אלא שניצול האיכות הטמונה בכמות היא על ידי חלוקתו לחלקים קטנים יותר, שמשמעותה של "חלוקה" זו היא הביטול מהישות שלו, ואז יכולים, על ידי כמות קטנה ביותר, לפעול דברים גדולים ביותר.

יש כאן שני חידושים, מהם ניתן ללמוד גם לעבודת ה':

א. האיכות היא זו שקובעת, לא הכמות. האטום הוא חלקיק קטן מאוד, אך דווקא בו יש את העוצמה הגדולה ביותר.

ב. הדרך לגלות את האיכות שבחלקיק, הוא דווקא על ידי שמחלקים אותו לחלקים קטנים ביותר. גם אצל האדם, הדרך לגלות ולנצל את מלוא האיכות שיש בו היא על ידי שהוא מפשיט את עצמו מה'אגו' שלו, ורק כאשר הוא קטן ועצמי יותר – הוא יכול להפיק את המירב האיכותי שיש בו.

אלא, שכיון שענין זה נתגלה בחכמות חיצוניות שמצד הקליפה, לכן, השימוש הראשון שנעשה בזה היה להרס וחורבן, אבל במשך הזמן בוודאי ישתמשו בזה לבניין ותיקון.

לתלמיד
עמ' 6

ובכל אופן, כבר עכשיו יכולים ללמוד מזה מוסר השכל - שאין להתפעל מהעובדה ש"אתם המעט מכל העמים", כי, כשמגלים את הכוחות הנעלמים שטמונים ב"מעט", כוח המסירות-נפש (ביטול הישות, דוגמת חלוקת ה"אטום"), יש בכוחה של כמות קטנה ביותר, "אטום" אחד, להפוך עיר שלימה ולכבוש עולם שלם!

13. ראה גם אנרות-קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ה ע' קסח. ח"א ע' תכב. ח"ג

ע' שיב. לקו"ש חט"ו ע' 47.

14. ראה גם שיחת ש"פ ויגש ס"ג (לעיל ע' 154-5).

15. יחזקאל לג, כד.

מהו הכלי שעוזר לנו לגלות את הכוחות שטמונים במעט? – מסירות נפש. כאשר יהודי מוסר את נפשו על הדבר הנכון ועל חיים מוסריים ורוחניים – זהו הכלי שמאפשר לו להביא את ה'אטום' שבו לידי ביטוי, ולהשפיע על העולם כולו.

אל לו לאדם להתרגש מהעובדה שהיהודים הם מיעוט ביחס למיליארדי הגויים. וכמו כן, אל לו ליפול ברוחו, כאשר גם בחייו הפרטיים הוא מוצא את עצמו משקיע יותר זמן בגשמיות מאשר ברוחניות.

עליו לדעת שהזמן המועט שהוא משקיע ברוחניות, הוא ה'איכות' שמשפיעה על כל חייו. כמו שבגוף האדם, המוח הוא מהאברים הקטנים, ביחס לאברים אחרים הגדולים הרבה יותר, אך ברור לכל בר דעת, שהמוח הקטן הוא זה שמנהיג את האדם כולו ומשפיע עליו. כך גם אצלנו, השעה שהאדם משקיע בלימוד תורה ובקיום מצוות, היא זו שמשפיעה על איכות ומוסריות חייו.

כך גם ביחס שבין הגויים, ולהבדיל, ליהודים. אנו רואים במוחש, שהעם היהודי, למרות שתמיד היה המעט מכל העמים – השפיע רבות על העולם כולו. אחוז היהודים זוכי פרס נובל הרבה יותר גבוה משיעורם באוכלוסייה. כמו כן במדינות שונות – היהודים תמיד עמדו בחוד החנית בעסקים או בממשל, והשפיעו על החברה כולה.

האמת היא, שאיננו צריכים להרחיק לדוגמאות שונות מרחבי ההיסטוריה. הדוגמה הטובה ביותר היא אברהם אבינו עצמו:

אברהם מול העולם כולו

ענין זה מודגש בעבודתו של אברהם אבינו - היהודי הראשון¹⁴:

לתלמיד
עמ' 6

כתיב¹⁵ "אחד היה אברהם" - אחד ויחיד, וכנגדו התייצב כל העולם, כדרשת חז"ל¹⁶ על הפסוק¹⁷ "ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים" (שנאמר בדור הפלגה), ש"אמרו דברים חדים על שני אחדים, על ה' אלקינו ה' אחד¹⁸ ועל אחד היה אברהם", ונקרא "אברם העברי"¹⁹, על שם ש"כל העולם כולו מעבר אחד והוא מעבר אחד"²⁰.

לתלמיד
עמ' 7

בדור הפלגה היה העולם כולו מאוחד ובעל חזון אחד – לבנות את המגדל הגבוה, ולמסד חיים מודרניים שמצהירים, "אנו מסתדרים לבד, אנו לא זקוקים לקב"ה".

אולם אברהם העברי היה היחיד שהעסק הזה לא הריח לו טוב, ולכן הוא עמד בצד. כאשר מנהיגי הדור ישבו ודיברו ביניהם, על מי הם דיברו? נגד ה' ונגד אברהם העברי. שוב, העולם כולו בצד אחד, ואילו הוא בצד השני. כמה כוח יש ליחיד נגד העולם כולו?

מי ניצח?

ואף על פי כן - כהמשך הכתוב לאחר "אחד היה אברהם" - "וירש את הארץ", היינו, שבהיותו אחד ויחיד כבש את העולם כולו [שהרי לא נאמר "וירש זרעו (כשנעשו רבים) את הארץ", אלא "וירש (הוא בעצמו) את הארץ", בהיותו אחד ויחיד], על ידי זה ש"ויקרא שם בשם ה' א-ל עולם"²¹, "אל תקרי ויקרא אלא ויקריא, מלמד שהקריא אברהם אבינו לשמו של הקב"ה בפי כל עובר ושב"²², היינו, שלא הסתפק בכך שהוא בעצמו ידע ש"ה' א-ל עולם", אלא "התחיל לעמוד ולקרוא בקול גדול לכל העולם"²³, וכל מי שפגש, אפילו ערבי, פעל עליו שגם הוא יכריז "ה' א-ל עולם".

16 ב"ר פליח, ו. יל"ש נח עה"פ (רמז סב).

20. ב"ר ספמ"ב.

21. וירא כא, לג.

22. סוטה יו"ד, סע"א ואילך. וראה גם ב"ר ספל"ט.

23. רמב"ם הל' ע"ז פ"א ה"ג.

17. נח יא, א.

18. ואתחנן ו, ד.

19. לך לך יד, יג.

התורה מספרת לנו מי הצליח.

פרויקט המגדל התרסק לרסיסים, ומנהיגיו ופועליהם נפוצו לכל עבר, ואילו אברהם נחל הצלחה מסחרת, ושכנע אלפים ורבבות להאמין בה' אחד.

כל זה התרחש כבר בדורו של אברהם. ובוודאי שאם נתבונן על הצלחתו של אברהם בעתיד הרחוק יותר, נראה שאברהם העברי – היחיד, ניצח בצורה מוחצת את הרבים, והנחיל לעולם כולו את האמונה בה' אחד.

משיחת חג הפורים תשי"א, הנחה בלתי מוגה

תורת מנחם כרך ב', עמוד 313

נקודות מפתח

- **לתלמיד עמ' 7**
אברהם אבינו נקרא "העברי" על שם העובדה שהוא בעבר אחד, מול כל העולם כולו שהיה בעבר השני. הוא נמצא במיעוט מזהיר מול כל העולם בשל אמונתו הייחודית בא-ל אחד, לצד התנהגות ערכית ומוסרית הזרה לבני דורו.
- כיצד ניתן לדרוש מהעם היהודי שהוא מיעוט זעיר ביחס לאנושות, לעמוד על עקרונותיו ולא להיסחף אחרי רוב העולם? כיצד מיעוט זניח מסוגל להשפיע על אומות העולם?
- השאלה נכונה גם לעבודת השם של היהודי, שברוב זמנו הוא מתעסק בעניינים גשמיים ורק מיעוט מהזמן מוקדש לרוחניות. מהי התועלת במאמץ הרוחני כאשר הרוחניות נמצאת תמיד במיעוט?
- גילוי האטום חידש שבזכות ניצול מיטבי של האיכות, ניתן ליצור אפקט השפעה אדיר, ללא צורך בכמות גדולה של חומר, כי האיכות קובעת. ואדרבה, הדרך בה מתגלה האיכות שבחלקיק, הוא דווקא באמצעות ביקועו לחלקים קטנים יותר.
- נמצאנו למדים, שאל לנו להירתע מהעובדה שהעם היהודי נמצא במיעוט, כי על ידי גילוי האיכות הגדולה שבו, הוא יכול להשפיע על כל העולם. (באמצעות כוח מסירות הנפש שמשול לביקוע האטום מתגלה הכוח האטומי שיש ביהודי).
- כך קרה עם אברהם אבינו. בתחילה העולם לעג לאמונתו, אך בהמשך נחל הצלחה ושכנע רבים להאמין בא-ל אחד.

ציצה לדרך

כשאנו מניחים תפילין, מדליקים נרות, או משתתפים בשיעור תורה – עלינו לזכור שהאיכות שטמונה במצוות אלו, משפיעה על חיינו הרבה מעבר לזמן שאנו משקיעים בהם. ובהתאם לכך, כשאנו נגלה את מלא הפוטנציאל הטמון בנו, נוכל להשפיע על העולם כולו, הרבה מעבר לגודל המספרי של העם שלנו.